

Odbor za kulturu i obrazovanje

2022/2188(INI)

7.6.2023

NACRT MIŠLJENJA

Odbora za kulturu i obrazovanje

upućen Odboru za vanjske poslove i Odboru za međunarodnu trgovinu

o Izvješću o provedbi Sporazuma o trgovini i suradnji između EU-a i
Ujedinjene Kraljevine
(2022/2188(INI))

Izvjestitelj za mišljenje (*): Laurence Farreng

(*) Pridruženi odbor – članak 57. Poslovnika

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za kulturu i obrazovanje poziva Odbor za vanjske poslove i Odbor za međunarodnu trgovinu da kao nadležni odbori u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrste sljedeće prijedloge:

- A. budući da se kulturni i kreativni sektori ne spominju u Sporazumu o trgovini i suradnji;
- B. budući da se u Sporazumu o trgovini i suradnji pojam „obrazovanje” spominje samo u pogledu kibersigurnosti i potrebe za obrazovanjem građana o povezanim izazovima;
- C. budući da je sloboda kretanja temeljna europska vrijednost i jedna od temeljnih sloboda sadržanih u europskim ugovorima; budući da se građani Ujedinjene Kraljevine i građani EU-a od Brexita više ne mogu slobodno kretati između Ujedinjene Kraljevine i EU-a; budući da građani EU-a mogu boraviti u Ujedinjenoj Kraljevini bez vize do šest mjeseci godišnje i da građani Ujedinjene Kraljevine mogu boraviti u EU-u do 90 dana u razdoblju od 180 dana;
- D. budući da je Ujedinjena Kraljevina jednostrano odlučila da neće sudjelovati u programu Erasmus+ za razdoblje 2021. – 2027., koji obuhvaća sektore obrazovanja, mladih i sporta; budući da institucije Ujedinjene Kraljevine i dalje mogu sudjelovati u programu Erasmus Mundus i aktivnostima Jean Monnet;
- E. budući da Erasmus+ nije samo program mobilnosti, već i moćan alat za razmjenu znanja, poticanje akademske suradnje, stvaranje snažnih i trajnih veza te promicanje razumijevanja između ljudi i institucija;
- F. budući da je Ujedinjena Kraljevina odlučila da neće sudjelovati u programu Obzor Europa za razdoblje 2021. – 2027., koji obuhvaća istraživanja i inovacije; budući da Sporazum o trgovini i suradnji ostavlja otvorenom mogućnost da Ujedinjena Kraljevina sudjeluje u programu Obzor Europa;
- G. budući da je do referenduma o Brexitu Ujedinjena Kraljevina bila jedno od najpopularnijih odredišta za sudionike programa Erasmus+;
- H. budući da zemlje koje nisu članice EU-a mogu sudjelovati u programu Erasmus+ kao članice ili pridružene zemlje;
- I. budući da zbog Brexita građani EU-a koji se školuju u Ujedinjenoj Kraljevini više ne mogu uživati pogodnost plaćanja istog iznosa školarina kao i britanski državljani, već moraju plaćati više međunarodne školarine, zbog čega je većini školovanje u Ujedinjenoj Kraljevini postalo preskupo;
- J. budući da je Brexit ozbiljno utjecao na razmjene mladih i školske razmjene; budući da je istraživanje koje su provele organizacije koje predstavljaju turističku industriju pokazalo da je broj učenika koje su u Ujedinjenu Kraljevinu poslali europski subjekti koji organiziraju školske izlete i druga obrazovna, kulturna ili sportska grupna

putovanja 2022. bio 83 % manji nego 2019., posljednje godine prije pandemije bolesti COVID-19 prije stupanja na snagu Sporazuma o trgovini i suradnji¹;

- K. budući da je Ujedinjena Kraljevina odlučila da neće sudjelovati u programu Europskih snaga solidarnosti za razdoblje 2021. – 2027., koji obuhvaća volontiranje i angažman mladih;
- L. budući da je Ujedinjena Kraljevina odlučila da neće sudjelovati u programu Kreativna Europa za razdoblje 2021. – 2027., koji obuhvaća kulturne i kreativne sektore;
- M. budući da je gotovo svaki drugi projekt u okviru programa Kreativna Europa u programskom razdoblju 2014. – 2020. imao barem jednog britanskog partnera²;
- N. budući da je sloboda kretanja koristila svim segmentima kulturnih i kreativnih sektora, uključujući audiovizualni sektor, festivale, poduzeća za organiziranje turneja, glazbene sastave, orkestre, plesne trupe i kazališta, kako iz EU-a tako i iz Ujedinjene Kraljevine;
- O. budući da je Ujedinjena Kraljevina i dalje stranka Europske konvencije o prekograničnoj televiziji, a audiovizualna djela podrijetlom iz Ujedinjene Kraljevine smatraju se „europskim djelima” za potrebe Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama³ u skladu s člankom 1. stavkom 1. točkom (n) i stavkom 3.;
- P. budući da Sporazum o trgovini i suradnji primjenjuje kulturnu iznimku, njegovim područjem primjene nisu obuhvaćene audiovizualne usluge;
- Q. budući da je Windsorskim okvirom ostvaren važan korak prema poboljšanju odnosa između Ujedinjene Kraljevine i EU-a te da je njime stvorena podloga za istraživanje mogućnosti za daljnju suradnju;
- R. budući da Ujedinjena Kraljevina i EU dijele mnoge iste vrijednosti u području kulture i obrazovanja, posebno slobode akademske zajednice i slobode umjetnosti;
- S. budući da je rat u Ukrajini pokazao da je Ujedinjena Kraljevina i dalje snažno povezana s EU-om jasnim povijesnim, geografskim i kulturnim vezama;

Opće napomene

1. duboko žali zbog jednostrane političke odluke vlade Ujedinjene Kraljevine da ne sudjeluje u programima Erasmus+, Kreativna Europa i Europske snage solidarnosti, unatoč otvorenosti koju je pokazao pregovarački tim EU-a; uvjeren je da su takvom odlukom svi na gubitku te da će zbog nje pojedinci i organizacije iz EU-a i Ujedinjene Kraljevine biti uskraćeni za neprocjenjive prilike koje pružaju projekti razmjene i

¹ Dom lordova – Odbor za europske poslove, [The future UK-EU relationship - Fourth Report of Session 2022–23](#), (Budući odnosi Ujedinjene Kraljevine i EU-a – četvrto izvješće iz saziva 2022. – 2023.), 29. travnja 2023.

² Zastupnički dom – Odbor za digitalne medije, kulturu, medije i sport, [The potential impact of Brexit on the creative industries, tourism and the digital single market - Second Report of Session 2017–19](#) (Mogući utjecaj Brexita na kreativne sektore, turizam i jedinstveno digitalno tržište, drugo izvješće saziva 2017. – 2019.), 25. siječnja 2018.

³ [Direktiva 2010/13/EU o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga \(Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama\)](#) (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.)

suradnje;

2. napominje da brojni dionici u području obrazovanja, kulture i mladih, kako u EU-u tako i u Ujedinjenoj Kraljevini, pozivaju da se Ujedinjena Kraljevina još jednom uključi u programe Erasmus+, Kreativna Europa, Europske snage solidarnosti i Obzor Europa;
3. svjestan je toga da je povlačenje Ujedinjene Kraljevine iz EU-a dovelo su prekomjerne birokracije; sa zabrinutošću primjećuje pojavu nesigurnosti i poteškoća za učenike i studente, nastavnike, umjetnike i kulturne djelatnike koji su voljni učiti, poučavati, nastupati i raditi u Ujedinjenoj Kraljevini, a posebno nedostatak dostupnih informacija o administrativnim zahtjevima i dosad nezabilježeno administrativno opterećenje za konzulate i uprave Ujedinjene Kraljevine i država članica;

Obrazovanje

4. ističe goleme koristi programa Erasmus+ ne samo za studente, već i za nastavnike, studente u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, odrasle osobe koje se školuju, mlade, administrativno osoblje i društvo u cjelini, koje se ne mogu mjeriti veličinom njegova proračuna;
5. žali zbog uske primjene pristupa „vrijednost za novac” koji je vlada Ujedinjene Kraljevine usvojila u pogledu programa Erasmus+, kojim se zanemaruju brojne koristi u pogledu razmjene znanja i vještina za studente, nastavnike i administrativno osoblje, doprinos raznolikosti na fakultetima i u školama te širenje vidika i pružanje boljih prilika za sudionike;
6. pozdravlja izjavu ministra za Europu Lea Dochertyja da je sudjelovanje u programu Erasmus+ bilo „vrlo korisno” za Ujedinjenu Kraljevinu⁴;
7. napominje da su u vrijeme referenduma o EU-u 2016. čak 5 % studenata u Ujedinjenoj Kraljevini činili građani EU-a iz ostalih 27 država članica⁵, što ih čini važnim dijelom ukupnog broja stranih studenata u Ujedinjenoj Kraljevini;
8. napominje da su neki projekti u okviru programa Erasmus+ iz programskog razdoblja 2014. – 2020., u kojima su sudjelovale organizacije iz Ujedinjene Kraljevine, u svibnju 2023. još uvijek bili u tijeku, zbog čega je bilo teško doista procijeniti puni učinak povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz programa Erasmus+;
9. prima na znanje da je vlada Ujedinjene Kraljevine uspostavila program Turing; međutim, žali zbog toga što taj program obuhvaća samo mobilnost domaćih studenata prema inozemstvu i ne obuhvaća sektore mladih i sporta⁶;
10. uviđa da su dionici iz Ujedinjene Kraljevine izrazili zabrinutost u pogledu funkcioniranja programa Turing u usporedbi s programom Erasmus+ , djelomično zbog nepostojanja mehanizama za potporu mobilnosti osoblja, ograničenog financiranja

⁴ Dom lordova – Odbor za europske poslove, [Corrected oral evidence: The future UK-EU relationship](#) (Ispravljani usmeni dokazi: budućnost odnosa EU-a i Ujedinjene Kraljevine), 7. ožujka 2023.

⁵ Corbett, A. i Hantrais, L., *Higher education and research in the Brexit policy process* (Visoko obrazovanje i istraživanje u kontekstu politike Brexita), 2023.

⁶ Vlada Ujedinjene Kraljevine, [internetske stranice programa Turing](#).

razmjena koje nisu sveučilišne i potrebe za ponovnim podnošenjem ponuda za financiranje na godišnjoj osnovi⁷;

11. pozdravlja novu mogućnost da se 20 % proračuna naslova 2. programa Erasmus+ za razdoblje 2021. – 2027. namijeni za međunarodnu mobilnost prema inozemstvu izvan 33 zemlje koje u potpunosti sudjeluju u programu Erasmus+; napominje, međutim, da se taj dio ne može u potpunosti dodijeliti jednoj određenoj zemlji i da se njime ne zamjenjuju propuštene prilike koje proizlaze iz povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz programa Erasmus+;
12. pozdravlja činjenicu da je velška vlada uspostavila program Taith koji obuhvaća i mobilnost prema inozemstvu i mobilnost prema toj zemlji; napominje da taj program, kao ni program Turing, ne obuhvaća sportski sektor;
13. pozdravlja trenutačni rad škotske vlade na stvaranju sličnog programa kojim bi se obuhvatila i mobilnost prema inozemstvu i prema toj zemlji;
14. pozdravlja odluku irske vlade da financira mobilnost u okviru programa Erasmus+ za studente sa sveučilišta u Sjevernoj Irskoj, bez obzira na njihovo državljanstvo, upisom na irska sveučilišta tijekom njihove razmjene; prima na znanje da irska vlada trenutačno radi na razvoju sličnog programa za studente u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju;
15. zabrinut je zbog znatnog pada broja studenata iz EU-a koji studiraju na sveučilištima u Ujedinjenoj Kraljevini; taj se broj u slučaju studenata prve godine od razdoblja 2020. – 2021. do razdoblja 2021. – 2022. smanjio za čak 50 %, što nije bio slučaj i za broj studenata iz drugih regija⁸; naglašava da je ta situacija jasno povezana s povlačenjem Ujedinjene Kraljevine iz programa Erasmus+, ukidanjem pravila o jednakom postupanju za školarine i stipendije za studente iz EU-a te s poteškoćama u dobivanju studentskih viza; napominje da su europski studenti doprinijeli raznolikosti u širokom rasponu predmeta, dok su međunarodni studenti izvan EU-a uglavnom koncentrirani na određena tematska područja kao što su inženjerstvo i poduzetništvo; napominje da sveučilišta u Ujedinjenoj Kraljevini primaju sve veći broj stranih studenata, posebno iz Kine i Indije⁹, što doprinosi njihovoj financijskoj stabilnosti;
16. napominje da je prema Šangajskoj listi¹⁰ osam sveučilišta u Ujedinjenoj Kraljevini među 100 najboljih na svijetu; napominje da je završetak projekata suradnje između tih sveučilišta i sveučilišta EU-a štetan za istraživačku i akademsku izvrsnost u Europi;
17. napominje da su 11 sveučilišta u Ujedinjenoj Kraljevini partneri u savezima u okviru inicijative Europska sveučilišta; žali zbog toga što će ti projekti suradnje završiti

⁷ Dom lordova – Odbor za europske poslove, [The future UK-EU relationship - Fourth Report of Session 2022–23](#), (Budućí odnosi Ujedinjene Kraljevine i EU-a – četvrto izvješće iz saziva 2022. – 2023.), 29. travnja 2023.

⁸ Agencija za statistiku o visokom obrazovanju (HESA), [Chart 6 - First year non-UK domiciled students by domicile 2006/07 to 2021/22](#) (Dijagram 6. Studenti prve godine koji nisu iz Ujedinjene Kraljevine, prema regiji podrijetla od 2006. – 2007. do 2021. – 2022.), 2023.

⁹ HESA, [Where do HE students come from?](#) (Odakle dolaze studenti visokog obrazovanja?), 2023.

¹⁰ Šangajsko sveučilište Jiao Tong, [Academic Ranking of World Universities](#) (Akademska ljestvica svjetskih sveučilišta), 2022.

istekom saveza prve generacije (kraj 2024.);

18. napominje da su za svako pojedinačno od brojnih partnerstava koja su sveučilišta iz Ujedinjene Kraljevine imala sa sveučilištima iz EU-a u okviru programa Erasmus+ potrebni ponovni pregovori na bilateralnoj razini, što predstavlja rizik od toga da će neka manja sveučilišta biti isključena;
19. zabrinut je zbog negativnih učinaka te situacije na pitanja povezana s europskim suverenitetom jer se sve europske zemlje, bez obzira na to pripadaju li bloku EU-a ili ne, moraju moći natjecati, posebno s Kinom i SAD-om, u strateškim područjima kao što su industrijske inovacije, digitalizacija, rješenja u području čiste energije i svemirski kapaciteti; napominje da je u tom pogledu ključna istraživačka suradnja među sveučilištima u Europi;
20. ističe da Sporazum o trgovini i suradnji omogućuje Ujedinjenoj Kraljevini da sudjeluje u programu Obzor Europa; podsjeća da su obrazovanje i istraživanja sastavni dijelovi akademske suradnje i da su sinergije između programa Obzor Europa i programa Erasmus+ ključna dimenzija nove generacije tih programa za razdoblje 2021. – 2027.; zagovara da se programi Erasmus+ i Obzor Europa smatraju jedinstvenim paketom programa;
21. ističe da su sve zainteresirane susjedne zemlje i zemlje istomišljenice, uključujući Ujedinjenu Kraljevinu, dobrodošle da se pridruže programu Erasmus+ i tako doprinesu europskim obrazovnim sustavima; žali zbog toga što Ujedinjena Kraljevina ne sudjeluje u inicijativama i mjerama osmišljenima u cilju uspostave istinskog europskog prostora obrazovanja do 2025., što će dodatno oslabiti suradnju;
22. podsjeća na to se Direktiva 2005/36/EZ¹¹ o priznavanju stručnih kvalifikacija više ne primjenjuje na Ujedinjenu Kraljevinu i žali što u Sporazum o trgovini i suradnji nisu uključene odredbe kojima bi se omogućilo uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija; potiče Ujedinjenu Kraljevinu i Komisiju da nastave dijalog s ciljem uspostave učinkovitog okvira za uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija;
23. ističe da Ujedinjena Kraljevina i dalje sudjeluje u Europskom prostoru visokog obrazovanja („Bolonjski proces”); potiče Ujedinjenu Kraljevinu, Komisiju i države članice da nastave raditi na potpunom uzajamnom priznavanju akademskih kvalifikacija;

Kultura

24. podsjeća na važnost kulturnih sektora u Ujedinjenoj Kraljevini, koje su 2021. gospodarstvu Ujedinjene Kraljevine doprinijele sa 109 milijardi GBP (što čini čak 5,6 % gospodarstva Ujedinjene Kraljevine), pri čemu je svako jedanaesto radno mjesto upravo u kreativnom gospodarstvu¹²; napominje da se kulturni sektori smatraju

¹¹ [Direktiva 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija](#) (SL L 255, 30.9.2005., str. 22.).

¹² Creative Industries Federation, [Brexit Report: The impact of leaving the EU on the UK's arts, creative industries and cultural education - and what should be done](#) (Izvješće o Brexitu: utjecaj povlačenja iz EU-a na umjetnost, kreativne industrije i kulturno obrazovanje Ujedinjene Kraljevine – i što se treba poduzeti), 2016.

središnjim elementom moći Ujedinjene Kraljevine pri pregovaranju i njezina šireg globalnog utjecaja¹³;

25. ističe da se 96 % britanskih umjetnika protivilo povlačenju Ujedinjene Kraljevine iz EU-a¹⁴;
26. duboko žali zbog toga što u Sporazumu o trgovini i suradnji ne postoje odredbe povezane s kulturom te kulturnim i kreativnim sektorima, što za umjetnike iz EU-a i Ujedinjene Kraljevine te za cijeli kulturni sektor *de facto* znači da se provodi „Brexit bez dogovora” ;
27. napominje da program Kreativna Europa nije zamijenjen nikakvim drugim programom posvećenim kulturi kako bi se pružila potpora umjetnicima u Ujedinjenoj Kraljevini;
28. zabrinut je zbog prekomjerne birokracije uzrokovane povlačenjem Ujedinjene Kraljevine iz EU-a za umjetnike iz Ujedinjene Kraljevine koji žele nastupati u EU-u i europske umjetnike koji žele nastupati u Ujedinjenoj Kraljevini, što je vidljivo iz administrativnih prepreka koje proizlaze iz primjene propisa CITES-a za umjetnike koji putuju s određenim vrstama glazbenih instrumenata;
29. napominje da mnoštvo migracijskih pravila, uključujući različite sustave viza i radnih dozvola u svakoj od država članica EU-a, kao i pravila o PDV-u za trgovinu robom, pravila o kabotaži i prekograničnoj trgovini za specijalizirane prijevoznike koji prevoze robu i scenske rekvizite između Ujedinjene Kraljevine i EU-a, znači da je novim i neovisnim umjetnicima iz Ujedinjene Kraljevine teže i skuplje nastupati u EU-u ili sudjelovati na europskim festivalima; napominje da sa sličnim problemima susreću i umjetnici iz EU-a kada žele nastupati u Ujedinjenoj Kraljevini;
30. naglašava da je pojednostavnjenje viznog režima u interesu kulturnog i kreativnog sektora u EU-u i Ujedinjenoj Kraljevini te potiče obje strane da rade na postizanju sporazuma; smatra da bi ti vizni režimi trebali biti dio budućeg okvira EU-a za umjetnike i kulturne djelatnike;
31. prima na znanje zabrinutost koju su izrazili neki britanski dionici iz kulturnog sektora u vezi s budućim regulatornim okruženjem za kulturne i medijske usluge u Ujedinjenoj Kraljevini i u vezi s ukidanjem pravne stečevine Unije u tom području politike;

Mladi

32. žali zbog toga što u Sporazumu o trgovini i suradnji ne postoje odredbe koje se odnose na mlade, razmjenu mladih i povezane projekte;
33. naglašava važnost međunarodnih projekata za mlade, kojima se mladima omogućuje da prošire svoje vidike, a istovremeno stvara želja za otkrivanjem drugih kultura, što

¹³ Zastupnički dom – Odbor za digitalne medije, kulturu, medije i sport, [The potential impact of Brexit on the creative industries, tourism and the digital single market - Second Report of Session 2017–19](#) (Mogući utjecaj Brexita na kreativne sektore, turizam i jedinstveno digitalno tržište, drugo izvješće saziva 2017. – 2019.), 25. siječnja 2018.

¹⁴ Creative Industries Federation, op. cit.

donosi cjeloživotne koristi;

34. zabrinut je zbog toga što se gotovo nijedan projekt za mlade koji se prethodno financirao u okviru programa Erasmus+ i koji uključuje djecu školske dobi sada ne financira iz programa Turing vlade Ujedinjene Kraljevine;¹⁵
35. napominje da su školska putovanja otežana zbog novih migracijskih pravila i potrebe da škole plaćaju vizu za svakog učenika; stoga traži od vlade Ujedinjene Kraljevine i država članica da uspostave program grupnih putovanja za osobe mlađe od 18 godina;

Sport

36. žali zbog toga što u Sporazumu o trgovini i suradnji ne postoje odredbe povezane s izgradnjom kapaciteta lokalnih i profesionalnih organizacija, partnerstvima i razmjenama u području sporta i e-sportova;
37. napominje da se sportski sektor Ujedinjene Kraljevine više ne oslanja na presudu Suda Europske unije u predmetu Bosman od 15. prosinca 1995.¹⁶, kojom je omogućeno slobodno kretanje igrača i sportaša unutar EU-a; sa zabrinutošću napominje da ta situacija negativno utječe na sudjelovanje sportaša iz EU-a u ekipama iz Ujedinjene Kraljevine ili profesionalnim natjecanjima u toj zemlji zbog mogućeg ograničavanja njihova broja; zabrinut je da bi to moglo biti štetno za funkcioniranje sustava transfera, kao i za sportaše iz EU-a i klubove u EU-u koji se oslanjaju na sredstva koja proizlaze iz ugovora o transferu;
38. ističe da je od Brexita sportašima u EU-u potrebna radna dozvola za igranje u Ujedinjenoj Kraljevini, kao što je to prije bio slučaj samo za sportaše izvan EU-a, čime je onemogućena njihova konkurentnost s druge strane kanala La Manche;
39. napominje da sportaši iz Ujedinjene Kraljevine sada podliježu schengenskim pravilima, što može dovesti do poteškoća u slučaju natjecanja koja se održavaju u različitim europskim zemljama u kratkom vremenskom roku;
40. napominje da program Turing koji zamjenjuje program Erasmus+ nema dio posvećen sportu, čime se stvara praznina u pogledu projekata sportske suradnje; zabrinut je da će to biti štetno za sportove na lokalnoj razini.

¹⁵ Dom lordova – Odbor za europske poslove, [The future UK-EU relationship - Fourth Report of Session 2022–23](#), (Budući odnosi Ujedinjene Kraljevine i EU-a – četvrto izvješće iz saziva 2022. – 2023.), 29. travnja 2023.

¹⁶ Presuda Suda od 15. prosinca 1995., C-415/93 – Union royale belge des sociétés de football association ASBL / Bosman i dr., ECLI:EU:C:1995:463.